

SFS 1993:387

Vill du se mer?
Klicka för att ta fram
Rättsnätets menyer.

Källa: Regeringskansliets
rättsdatabaser

Utfärdad:
1993-05-27

Uppdaterad:
t.o.m. SFS 2010:480

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

2 § Varje landsting skall, om inte något annat avtalats enligt [17 §](#), svara för insatser enligt [9 § 1](#).

Varje kommun skall, om inte något annat avtalats enligt [17 §](#), svara för insatser enligt [9 § 2--10](#). Lag (2005:125).

3 § Vad som föreskrivs för landsting i denna lag gäller också kommuner som inte ingår i något landsting.

4 § Denna lag innebär ingen inskränkning i de rättigheter som den enskilde kan ha enligt någon annan lag.

Verksamhetens mål och allmänna inriktning

5 § Verksamhet enligt denna lag skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i [1 §](#). Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

6 § Verksamheten enligt denna lag skall vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Verksamheten skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

För verksamheten enligt denna lag skall det finnas den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad skall kunna ges. Lag (2005:125).

6 a § /Träder i kraft I:2011-01-01/ När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Lag (2010:480).

Rätten till insatser

7 § Personer som anges i [1 §](#) har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt [9 § 1--9](#), om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i [1 § 1](#) och [2](#) har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt [9 § 10](#).

Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. Lag (2005:125).

8 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Insatser enligt denna lag skall ges den enskilde endast om han begär det. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare begära insatser för honom.

8 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Insatser enligt denna lag ska ges den enskilde endast om han eller hon begär det. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare begära insatser för honom eller henne.

När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Lag (2010:480).

8 a § /Träder i kraft I:2011-01-01/ I ett ärende som gäller insatser enligt [9 §](#) har den enskilde rätt att muntligen vid besök lämna uppgifter inför nämnden, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Den enskilde ska underrättas om sin rätt enligt [första stycket](#). Lag (2010:480).

Insatserna för särskilt stöd och särskild service

9 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Insatserna för särskilt stöd och service är

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och

livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder,

2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt lagen (1993:389) om assistansersättning,

3. ledsagarservice,

4. biträde av kontaktperson,

5. avlösarservice i hemmet,

6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet,

7. korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,

8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,

9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,

10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Lag (1997:723).

9 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Insatserna för särskilt stöd och service är

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder,

2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt [51 kap. socialförsäkringsbalken](#),

3. ledsagarservice,

4. biträde av kontaktperson,

5. avlösarservice i hemmet,

6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet,

7. korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,

8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,

9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,

10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Lag (2010:480).

9 a § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Med personlig assistans enligt [9 § 2](#) avses

personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt [9 § 2](#) för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Som kostnad för personlig assistans enligt [9 § 2](#) anses inte i något fall ersättning som den enskilde själv lämnar

1. till någon som han eller hon lever i hushållsgemenskap med, eller

2. till en personlig assistent för arbete som utförts på arbetstid som överstiger den tid som anges i [2-4 §§](#) lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete. Lag (2000:1030).

9 a § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Med personlig assistans enligt [9 § 2](#) avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt [9 § 2](#) för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Som kostnad för personlig assistans enligt [9 § 2](#) anses inte i något fall ersättning som den enskilde själv lämnar

1. till någon som han eller hon lever i hushållsgemenskap med, eller

2. till en personlig assistent för arbete som utförts på arbetstid som överstiger den tid som anges i [2-4 §§](#) lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete.

Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m., eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), har utretts. Lag (2010:480).

9 b § Insatser enligt [9 § 2](#) avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år endast om

1. insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 65 år, eller

2. ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 65-årsdagen och därefter blir beviljad.

Insatser enligt 9 § 2 får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år. Lag (2000:1030).

9 c § I insatserna enligt 9 § 5-8 och 10 samt i insatsen bostad med särskild service för vuxna ingår också omvårdnad. I insatserna bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service för vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Lag (2000:1441).

10 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ I samband med att insats enligt denna lag beviljas kan den enskilde begära att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom. I planen skall även redovisas åtgärder som vidtas av andra än kommunen eller landstinget. Planen skall fortlöpande och minst en gång om året omprövas.

Landstinget och kommunen skall underrätta varandra om upprättade planer.

10 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ I samband med att en insats enligt denna lag beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas, om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen eller landstinget. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

Landstinget och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer. Lag (2010:480).

11 § Om någon till följd av ålderdomssvaghet, sjuklighet, långvarigt missbruk av beroendeframkallande medel eller någon annan liknande orsak är ur stånd att själv ta hand om sådant ekonomiskt stöd från kommunen som avses i 9 § 2, får kommunen besluta att ersättningen skall betalas ut till någon annan person för att användas till kostnader för personlig assistans till den stödberättigade. Lag (2005:125).

12 § Kommunen får besluta om återbetalning av ekonomiskt stöd som kommunen beviljat enligt 9 § 2, om den som erhållit stödet eller hans eller hennes ställföreträdare genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att det ekonomiska stödet har lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Detsamma gäller om det ekonomiska stödet annars har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som erhållit stödet eller hans eller hennes ställföreträdare skäligen borde ha insett detta. Lag (2005:125).

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om verksamhet enligt 9 § meddela föreskrifter till skydd för enskildas liv, personliga säkerhet eller hälsa. Lag (2009:597).

Särskilda uppgifter för kommunen

14 § Kommunen skall verka för att insatser som skall tas upp i planer som avses i 10 § samordnas.

15 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Till kommunens uppgifter hör att

1. fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är,
2. verka för att personer som anges i 1 § får sina behov tillgodosedda,
3. informera om mål och medel för verksamheten enligt denna lag,
4. medverka till att personer som anges i 1 § får tillgång till arbete eller studier,
5. verka för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som anges i 1 §,
6. anmäla till överförmyndaren dels när en person som omfattas av 1 § kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man, dels när ett förmyndarskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra, samt
7. samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder.

15 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Till kommunens uppgifter hör att

1. fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är,
2. verka för att personer som anges i 1 § får sina behov tillgodosedda,
3. informera om mål och medel för verksamheten enligt denna lag,
4. medverka till att personer som anges i 1 § får tillgång till arbete eller studier,
5. verka för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som anges i 1 §,
6. anmäla till överförmyndaren dels när en person som omfattas av 1 § kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man, dels när ett förmynderskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra,
7. samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder, samt
8. anmäla till Försäkringskassan när någon som har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt 9 § 2 kan antas ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Lag (2010:480).

15 a § Kommunen skall lämna ut vissa personuppgifter beträffande enskilda som beviljas insatser enligt 9 § till Socialstyrelsen för framställning av officiell statistik. Regeringen meddelar föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas ut. Lag (2003:885).

Gemensamma bestämmelser om landstingens och kommunernas ansvar

16 § En kommuns ansvar enligt denna lag gäller gentemot dem som är bosatta i kommunen.

Om en person som anges i [1 §](#) tänker bosätta sig i en kommun, skall kommunen på ansökan meddela förhandsbesked om rätten till insatser från kommunen enligt [9 §](#). Vid prövningen av en ansökan om förhandsbesked skall bestämmelserna i denna lag gälla. Kommunen skall utan dröjsmål planera och förbereda insatser som förhandsbeskedet ger den enskilde rätt till om han bosätter sig i kommunen. Förhandsbeskedet gäller under sex månader räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Om behov av insatser enligt denna lag uppkommer under en tillfällig vistelse i en kommun skall kommunen ge det stöd och den hjälp som omedelbart behövs.

Såvitt avser landstingets förpliktelser gäller vad som sägs i denna paragraf om kommunen i stället landstinget.

17 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Ett landsting eller en kommun får med bibehållet ansvar sluta avtal med någon annan om att tillhandahålla insatser enligt denna lag.

Ett landsting och en kommun som ingår i landstinget får träffa avtal om att ansvar för en eller flera uppgifter enligt denna lag överläts från landstinget till kommunen eller från kommunen till landstinget. Om en sådan överlåtelse sker skall föreskrifterna i denna lag om landsting eller kommun gälla för den till vilken uppgiften överlåts.

Om ett landsting och en kommun har träffat en överenskommelse enligt [andra stycket](#), får överlåtaren lämna sådant ekonomiskt bidrag till mottagaren som motiveras av överenskommelsen. Har en överlåtelse skett från ett landsting till samtliga kommuner som ingår i landstinget, får kommunerna lämna ekonomiska bidrag till varandra, om det behövs för kostnadsutjämning mellan kommunerna.

17 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Ett landsting eller en kommun får med bibehållet ansvar sluta avtal med någon annan om att tillhandahålla insatser enligt denna lag. Om ett avtal som en kommun träffar med en enskild innebär att en insats enligt [9 § 8](#) eller [9](#) ska tillhandahållas i en annan kommun, ska den kommunen underrättas om avtalet.

Ett landsting och en kommun som ingår i landstinget får träffa avtal om att ansvar för en eller flera uppgifter enligt denna lag överläts från landstinget till kommunen eller från kommunen till landstinget. Om en sådan överlåtelse sker ska föreskrifterna i denna lag om landsting eller kommun gälla för den till vilken uppgiften överlåts.

Om ett landsting och en kommun har träffat en överenskommelse enligt [andra stycket](#), får överlåtaren lämna sådant ekonomiskt bidrag till mottagaren som motiveras av överenskommelsen. Har en överlåtelse skett från ett landsting till samtliga kommuner som ingår i landstinget, får kommunerna lämna ekonomiska bidrag till varandra, om det behövs för kostnadsutjämning mellan kommunerna. Lag (2010:480).

17 a § Utan hinder av [16 § första stycket](#) får en kommun om särskilda skäl föreligger träffa avtal om kostnadsansvar för insatser enligt [9 §](#) för en enskild som genom insats enligt [9 § 8](#) eller [9](#) inte längre är eller inte kommer att vara bosatt i kommunen. Sådant avtal får träffas med en annan kommun eller med en enskild vårdgivare i en annan kommun. Lag (2000:1032).

Avgifter m.m.

18 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Av dem som enligt beslut av Försäkringskassan är berättigade att få assistansersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning får avgift för personlig assistans tas ut inom ramen för sådan ersättning. Lag (2004:826).

18 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Av dem som enligt beslut av Försäkringskassan är berättigade att få assistansersättning enligt [51 kap. socialförsäkringsbalken](#) får avgift för personlig assistans tas ut inom ramen för sådan ersättning. Lag (2010:480).

19 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Av dem som har hel ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller hel garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension eller hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller som har annan inkomst av motsvarande storlek får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen skall se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Lag (2002:199).

19 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter får tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt [socialförsäkringsbalken](#) eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Lag (2010:480).

20 § Om någon som är under 18 år får omvårdnad i ett annat hem än det egna med stöd av denna lag, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

21 § I andra fall än som anges i [18--20 §§](#) får avgifter eller ersättning för kostnader inte

tas ut för insatser enligt denna lag.

Dokumentation och gallring

21 a § Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt denna lag skall dokumenteras. Dokumentationen skall utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden skall förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem. Lag (2005:125).

21 b § Dokumentationen skall utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig skall detta antecknas. Lag (2005:125).

21 c § Om anteckningar och andra uppgifter i en personakt hos den eller de nämnder som avses i 22 § tillhör sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, skall uppgifterna gallras fem år efter det att sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna skall dock inte gallras så länge uppgifterna om samma person inte har gallrats av nämnden enligt [andra stycket](#).

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall gallras fem år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen skall vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde. Lag (2005:125).

21 d § Handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att en insats lämnas enligt 9 § 8 får inte gallras med stöd av bestämmelserna i 21 c §.

Handlingar skall vidare undantas från gallring enligt bestämmelserna i 21 c § av hänsyn till forskningens behov i ett representativt urval av kommuner och landsting och i övriga kommuner och landsting beträffande ett representativt urval av personer. Lag (2005:125).

Nämnder

22 § Ledningen av landstingets eller kommunens verksamhet enligt denna lag skall utövas av en eller flera nämnder som fullmäktige utser. Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet. Lag (2003:197).

Enskild verksamhet /Rubriken upphör att gälla U:2011-01-01/

Tillstånds- och anmälningsplikt /Träder i kraft I:2011-01-01/

23 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ En enskild person får inte utan tillstånd av Socialstyrelsen yrkesmässigt bedriva sådan verksamhet som avses i 9 § 6–10.

Kommun och landsting som driver verksamhet som avses i 9 § 6–10 ska anmäla denna verksamhet till Socialstyrelsen innan verksamheten påbörjas. Lag (2009:597).

23 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ En enskild person får inte utan tillstånd av Socialstyrelsen yrkesmässigt bedriva verksamhet med personlig assistans som avses i 9 § 2 eller sådan verksamhet som avses i 9 § 6–10.

Kommun och landsting som driver verksamhet som avses i 9 § 6–10 ska anmäla denna verksamhet till Socialstyrelsen innan verksamheten påbörjas.

Den som har beviljats ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt 9 § 2 eller assistansersättning enligt 51 kap. *socialförsäkringsbalken*, och som har anställt någon för sådan personlig assistans, ska göra en anmälan till Socialstyrelsen innan assistenten påbörjar sitt arbete. Lag (2010:480).

Enskild verksamhet /Rubriken träder i kraft I:2011-01-01/

23 a § Bestämmelserna i 21 a och 21 b §§ gäller i tillämpliga delar i enskild verksamhet. Anteckningar och andra uppgifter i en personakt som tillhör en sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall bevaras och därefter gallras två år efter det att den sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna skall dock inte gallras så länge uppgifter om samma person inte har gallrats enligt [andra stycket](#).

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall gallras två år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen skall vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde.

Den nämnd som beslutat om en insats som genomförs i en enskild verksamhet får träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att handlingar skall överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder. Detta gäller dock inte sådana handlingar som avses i 23 b §. Lag (2007:1313).

23 b § Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som placerats eller tagits emot i bostad med särskild service för barn som behöver bo utanför föräldrahemmet skall överlämnas för bevarande till den nämnd som beslutat om insatsen, när gallringsskyldigheten enligt 23 a § första stycket inträder.

När gallringsskyldigheten enligt 23 a § första stycket inträder skall handlingar i enskild verksamhet, av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den nämnd som beslutat om insatsen. Lag (2007:1313).

23 c § En handling i en personakt i enskild verksamhet ska, om det begärs av den som akten rör, så snart som möjligt tillhandahållas denne för läsning eller avskrivning på stället eller i avskrift eller kopia, om inte annat följer av [29 §](#).

En fråga om utlämnande enligt [första stycket](#) prövas av den som ansvarar för personakten. Anser denne att personakten eller någon del av den inte bör lämnas ut ska han eller hon genast med eget yttrande överlämna frågan till Socialstyrelsen för prövning. Lag (2009:597).

23 d § Socialstyrelsen får besluta att en personakt i enskild verksamhet ska tas om hand

1. om verksamheten upphör,
2. om det på sannolika skäl kan antas att personakten inte kommer att handhas enligt föreskrifterna i denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, eller
3. om den som ansvarar för personakten ansöker om det och det finns ett påtagligt behov av att akten tas om hand.

En omhändertagen personakt ska återlämnas, om det är möjligt och det inte finns skäl för omhändertagande enligt [första stycket](#). Beslut i fråga om återlämnande meddelas av Socialstyrelsen efter ansökan av den som vid beslutet om omhändertagande ansvarade för personakten.

Personakter som tagits om hand ska förvaras avskilda hos arkivmyndigheten i den kommun där akterna omhändertagits. Personakter ska bevaras i minst två år från det att de kom in till arkivmyndigheten, dock får sådana handlingar som avses i [23 b §](#) inte gallras. En myndighet som har hand om en personakt som har omhändertagits har, om en uppgift ur akten begärs för ett särskilt fall, samma skyldighet att lämna uppgiften som den haft som ansvarat för akten före omhändertagandet. Lag (2009:597).

23 e § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som har rapporterats enligt [24 b §](#), ska i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet utredas av den som bedriver verksamheten.

Rapporten samt utredningen och övrig dokumentation enligt [24 e §](#) ska bevaras och därefter gallras fem år efter det att den sista anteckningen gjordes.

Den nämnd som har beslutat om en insats som genomförs i en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet, får träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att sådana handlingar som avses i [andra stycket](#) ska överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder. Lag (2010:430).

24 § Har upphävts genom lag (2009:597).

Anmälan om missförhållanden /Rubriken upphör att gälla U:2011-07-01/

Anmälan om och avhjälpande av missförhållanden m.m. /Rubriken träder i kraft I:2011-07-01/

24 a § /Upphör att gälla U:2011-07-01/ Var och en som fullgör uppgifter enligt denna lag skall vaka över att de personer som får insatser enligt lagen får gott stöd och god service och lever under trygga förhållanden. Den som uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande som rör en enskild som får insats enligt denna lag skall genast anmäla detta till den eller de nämnder som avses i [22 §](#). Om inte missförhållandet avhjälpas utan dröjsmål, skall nämnden anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Anmälningsskyldigheten gäller också den som handlägger ärenden enligt denna lag eller lagen (1993:389) om assistansersättning.

[Första stycket](#) gäller även inom motsvarande yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet. Anmälan skall göras till den som är ansvarig för verksamheten. Den ansvarige är skyldig att utan dröjsmål avhjälpa missförhållandet eller anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i [14 kap. 1 §](#) socialtjänstlagen (2001:453). Lag (2005:125).

24 a § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Var och en som fullgör uppgifter enligt denna lag ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet. Lag (2010:430).

24 b § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Den som fullgör uppgifter i verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade ska genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som rör den som får eller som kan komma ifråga för insatser enligt sådan lagstiftning.

Rapporteringskyldigheten fullgörs

1. i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet till den som bedriver verksamheten, och
2. i övrigt till berörda nämnder som avses i [22 §](#). Lag (2010:430).

24 c § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Den som enligt [24 b §](#) ska ta emot rapporter ska informera den som fullgör uppgifter i verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade om de skyldigheter som han eller hon har enligt [24 a](#) och [b §§](#). Lag (2010:430).

24 d § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Den som, i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet, enligt [24 b §](#) ska ta emot rapporter ska informera berörd nämnd om de rapporter han eller hon har tagit emot. Lag (2010:430).

24 e § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, ska dokumenteras, utredas och avhjälpas eller undanröjas utan dröjsmål. Lag (2010:430).

24 f § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande, ska snarast anmälas till Socialstyrelsen. Den utredning som gjorts med anledning av det inträffade ska bifogas anmälan. Anmälan ska göras av

1. berörda nämnder som avses i [22 §](#), eller
2. den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet.

Den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet ska informera berörda nämnder som avses i [22 §](#) om anmälan. Lag (2010:430).

24 g § /Träder i kraft I:2011-07-01/ Ytterligare bestämmelser om anmälnings- och rapporteringsskyldighet finns i [14 kap. 1](#) och [3 §§](#) socialtjänstlagen (2001:453). Lag (2010:430).

Tillsyn m.m.

25 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Socialstyrelsen har tillsyn över verksamhet enligt denna lag. Lag (2009:597).

25 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Socialstyrelsen har tillsyn över all verksamhet enligt denna lag. Lag (2010:480).

26 § Tillsyn enligt denna lag innebär granskning av att verksamheten uppfyller krav och mål enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

Föreläggande enligt [26 c](#) och [26 f §§](#), återkallelse av tillstånd och förbud enligt [26 g](#) och [26 h §§](#) får användas endast när verksamheten inte uppfyller de krav som framgår av lagar och andra föreskrifter. Lag (2009:597).

26 a § Socialstyrelsen ska inom ramen för sin tillsyn

- lämna råd och ge vägledning,
- kontrollera att brister och missförhållanden avhjälps,
- förmedla kunskap och erfarenheter som erhålls genom tillsynen, och
- informera och ge råd till allmänheten. Lag (2009:597).

26 b § Vid tillsyn som rör barns förhållanden får barnet höras om det kan antas att barnet inte tar skada av samtalet. Barnet får höras utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande. Lag (2009:597).

26 c § Den som bedriver verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag är skyldig att på Socialstyrelsens begäran lämna över handlingar och annat material som rör verksamheten och lämna de upplysningar om verksamheten som Socialstyrelsen behöver för sin tillsyn.

Socialstyrelsen får förelägga den som bedriver verksamheten att lämna vad som begärs enligt [första stycket](#). Föreläggandet får förenas med vite. Lag (2009:597).

26 d § Socialstyrelsen eller den som myndigheten förordnar har rätt att inspektera verksamhet som står under dess tillsyn. Den som utför inspektionen har rätt att få tillträde till lokaler eller andra utrymmen som används för verksamheten. För tillträde till bostäder krävs dock att den eller de boende lämnar sitt samtycke till inspektionen. Den som utför inspektionen har rätt att tillfälligt omhänderta handlingar och annat material som rör verksamheten. Den vars verksamhet inspekteras är skyldig att lämna den hjälp som behövs vid inspektionen. Lag (2009:597).

26 e § Vid sådan inspektion som anges i [26 d §](#) har den som utför inspektionen rätt att av polismyndigheten få den hjälp som behövs för att inspektionen ska kunna genomföras. Lag (2009:597).

26 f § Om Socialstyrelsen finner att det i verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag förekommer ett missförhållande som har betydelse för enskildas möjligheter att kunna få de insatser de har rätt till, får Socialstyrelsen förelägga den som svarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet. Ett föreläggande ska innehålla uppgifter om de åtgärder som Socialstyrelsen anser nödvändiga för att det påtalade missförhållandet ska kunna avhjälpas. Föreläggandet får förenas med vite.

Socialstyrelsen får även förelägga den kommun eller det landsting som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt [23 § andra stycket](#) att fullgöra denna skyldighet. Föreläggandet får förenas med vite. Lag (2009:597).

26 g § Om ett missförhållande enligt [26 f § första stycket](#) är allvarligt och Socialstyrelsens föreläggande inte följts, får Socialstyrelsen helt eller delvis återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig får Socialstyrelsen i stället helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet.

Om missförhållandet innebär fara för enskildas liv, hälsa eller personliga säkerhet i övrigt, får Socialstyrelsen utan föregående föreläggande helt eller delvis återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig får Socialstyrelsen i stället helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet. Lag (2009:597).

26 h § Om det finns sannolika skäl för att ett tillstånd helt eller delvis kommer att återkallas eller om det finns sannolika skäl för att verksamheten helt eller delvis kommer att förbjudas enligt [26 g §](#), och ett sådant beslut inte kan avvaktas, får Socialstyrelsen tills vidare helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet.

Beslut enligt [första stycket](#) gäller i högst sex månader. Om det finns synnerliga skäl, får beslutets giltighet förlängas med ytterligare sex månader. Lag (2009:597).

26 i § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Vid allvarlig underlåtenhet att iakttä skyldigheterna enligt lagen ([2010:479](#)) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn

med funktionshinder, får Socialstyrelsen återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig får Socialstyrelsen förbjuda fortsatt verksamhet. Lag (2010:480).

Överklagande m.m.

27 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Beslut av en sådan nämnd som avses i [22 §](#) eller av Socialstyrelsen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om beslutet avser

1. insatser för en enskild enligt [9 §](#),
2. utbetalning till någon annan enligt [11 §](#),
3. återbetalning enligt [12 §](#),
4. förhandsbesked om rätt till insatser enligt [16 § andra stycket](#),
5. tillstånd till enskild verksamhet enligt [23 §](#),
6. omhändertagande av personakt enligt [23 d §](#),
7. föreläggande enligt [26 c](#) och [26 f §§](#), eller
8. återkallelse av tillstånd och förbud enligt [26 g](#) och [26 h §§](#).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I fråga om överklagande av Socialstyrelsens beslut enligt [23 c §](#) gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i [6 kap. 7–11 §§](#) offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Beslut i frågor som avses i [första stycket](#) gäller omedelbart. Förvaltningsrätten eller kammarrätten får dock förordna att dess beslut ska gälla först sedan det vunnit laga kraft. Lag (2009:813).

27 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Beslut av en sådan nämnd som avses i [22 §](#) eller av Socialstyrelsen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om beslutet avser

1. insatser för en enskild enligt [9 §](#),
2. utbetalning till någon annan enligt [11 §](#),
3. återbetalning enligt [12 §](#),
4. förhandsbesked om rätt till insatser enligt [16 § andra stycket](#),
5. tillstånd till enskild verksamhet enligt [23 §](#),
6. omhändertagande av personakt enligt [23 d §](#),
7. föreläggande enligt [26 c](#) och [26 f §§](#), eller
8. återkallelse av tillstånd och förbud enligt [26 g–26 i §§](#).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I fråga om överklagande av Socialstyrelsens beslut enligt [23 c §](#) gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i [6 kap. 7–11 §§](#) offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Beslut i frågor som avses i [första stycket](#) gäller omedelbart.

Förvaltningsrätten eller kammarrätten får dock förordna att dess beslut ska gälla först sedan det vunnit laga kraft. Lag (2010:480).

27 a § Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut om omhändertagande av personakt. Begäran om sådan hjälp får dock göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt [10 §](#) polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl. Lag (2005:125).

Straff

28 § /Upphör att gälla U:2011-01-01/ Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot [23 § första stycket första meningen](#) döms till böter.

28 § /Träder i kraft I:2011-01-01/ Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot [23 § första stycket](#) döms till böter. Lag (2010:480).

Särskild avgift

28 a § En kommun eller ett landsting som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt [9 §](#) som någon är berättigad till enligt ett beslut av en sådan nämnd som avses i [22 §](#), ska åläggas att betala en särskild avgift. Detsamma gäller en kommun eller ett landsting som inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller insatsen efter det att verkställigheten av ett sådant beslut avbrutits.

En kommun eller ett landsting som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt [9 §](#) som någon är berättigad till enligt en domstols avgörande, ska åläggas att betala en särskild avgift. Detsamma gäller en kommun eller ett landsting som inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller insatsen efter det att verkställigheten av ett sådant avgörande avbrutits.

Avgifter enligt denna paragraf tillfaller staten. Lag (2008:77).

28 b § Den särskilda avgiften fastställs till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor.

När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt kan anses vara.

Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl för det. I ringa fall ska inte någon avgift tas ut. Lag (2008:77).

28 c § Frågor om särskild avgift prövas efter ansökan av Socialstyrelsen av den förvaltningsrätt inom vars domkrets kommunen är belägen. En ansökan som avser ett

landsting prövas av den förvaltningsrätt inom vars domkrets landstingets förvaltning utövas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Lag (2009:813).

28 d § Om en kommun eller ett landsting efter att ha ålagts att betala särskild avgift fortfarande underlåter att tillhandahålla insatsen får ny särskild avgift enligt [28 a § första](#) eller [andra stycket](#) dömas ut. Lag (2008:77).

28 e § Särskild avgift enligt [28 a § första stycket](#) får dömas ut bara om ansökan enligt [28 c §](#) delgetts kommunen eller landstinget inom två år från tidpunkten för det gynnande beslutet om insatsen eller inom två år från det att verkställigheten av det gynnande beslutet avbrutits.

Särskild avgift enligt [28 a § andra stycket](#) får dömas ut bara om ansökan enligt [28 c §](#) delgetts kommunen eller landstinget inom två år från det att domen om insatsen vunnit laga kraft eller inom två år från det att verkställigheten av domen avbrutits. Lag (2008:77).

Rapporteringskyldighet

28 f § En sådan nämnd som avses i [22 §](#) ska till Socialstyrelsen och till de revisorer som avses i [3 kap. 8 §](#) kommunallagen (1991:900) rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt [9 §](#) som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Nämnden ska vidare dels till Socialstyrelsen, dels till revisorerna rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt [9 §](#) som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Rapportering enligt denna paragraf ska ske en gång per kvartal. Lag (2009:597).

28 g § En sådan nämnd som avses i [22 §](#) ska till Socialstyrelsen och till de revisorer som avses i [3 kap. 8 §](#) kommunallagen (1991:900) anmäla när nämnden har verkställt ett gynnande beslut som enligt [28 f §](#) har rapporterats som ej verkställt. Datum för verkställigheten ska då anges. Lag (2009:597).

28 h § En sådan nämnd som avses i [22 §](#) ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt [9 §](#) som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Nämnden ska till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt [9 §](#) som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapportering enligt denna paragraf ska ske en gång per kvartal. Lag (2008:77).

Tystnadsplikt

29 § Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som avser insatser enligt denna lag får inte obehörigen röja vad han därvid erfarit om enskildas personliga förhållanden.

Förbud mot förvandling

30 § Om ett föreläggande har förenats med vite enligt denna lag får vitet inte förvandlas till fängelse. Lag (2009:597).

Övergångsregler

Övergångsbestämmelser

1993:387

Föreskrifter om ikraftträdande av denna lag meddelas i lagen ([1993:388](#)) om införande av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

1995:100

Denna lag träder i kraft den 1 april 1995. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

2000:1030

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2. En person som före den 1 januari 2001 har beviljats insats enligt [9 § 2](#) denna lag men som insatsen har upphört för på grund av han eller hon har fyllt 65 år har rätt att efter en ny ansökan återfå insatsen tidigast fr.o.m. den 1 januari 2001. Insatsens omfattning skall grundas på det beslut som gällde närmast före 65-årsdagen. En sådan ansökan skall ha kommit in till kommunen senast den 31 december 2002.

2002:439

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2. Äldre bestämmelser gäller när fråga är om dröjsmål med verkställighet av avgöranden som meddelats före lagens ikraftträdande.

2004:826

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Avgift får även efter ikraftträdandet tas ut med anledning av beslut som fattats av en allmän försäkringskassa.

2005:125

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005. Anmälningsskyldigheten enligt [24 a §](#) gäller inte för förhållanden som enbart avser tiden före ikraftträdandet.

2007:1313

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

2. Gallring med stöd av bestämmelserna i [23 a §](#) i sin nya lydelse får göras tidigast den 1 april 2010.

3. Bestämmelserna i [23 b §](#) i sin nya lydelse tillämpas inte om sista anteckningen i handlingarna har gjorts före ikraftträdandet av denna lag.

2008:77

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

2. Den första kvartalsrapporteringen enligt [28 f](#) och [28 h §§](#) ska omfatta de uppgifter som finns tillgängliga för en kommuns eller ett landstings nämnd den 30 september 2008.

3. I fråga om särskild avgift med anledning av dröjsmål med att verkställa en kommuns eller ett landstings gynnande beslut får enbart tid från och med lagens ikraftträdande beaktas vid bedömningen av om skälig tid överskridits. Detsamma gäller i fråga om särskild avgift med anledning av dröjsmål med att verkställa en kommuns eller ett landstings gynnande beslut eller en domstols gynnande avgörande, om verkställigheten av beslutet eller domen avbrutits.

2009:597

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Ansökningar om tillstånd som inte har prövats slutligt vid ikraftträdandet ska överlämnas för handläggning hos Socialstyrelsen. Detsamma gäller icke avslutade tillsynsärenden, ärenden som överlämnats till länsstyrelsen för prövning av utlämnande av handlingar i en personakt, ärenden där länsstyrelsen har omhändertagit en personakt och ärenden där länsstyrelsen har ansökt om särskild avgift.

3. Rapporter om icke verkställda nämndbeslut enligt [28 f §](#) som inkommit till länsstyrelsen före den 1 januari 2010 ska överföras till Socialstyrelsen. Detsamma gäller anmälningar om verkställda beslut enligt [28 g §](#).

4. Tillstånd att bedriva enskild verksamhet som har meddelats av länsstyrelsen före ikraftträdandet ska gälla som tillstånd som har meddelats av Socialstyrelsen.

5. Verksamhet som är anmälningspliktig enligt [23 § andra stycket](#) och som har påbörjats före den 1 januari 2010 ska anmälas till Socialstyrelsen senast den 31 december 2010.

2010:430

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för anmälningar som har gjorts före ikraftträdandet.

2010:480

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2. Har en enskild person påbörjat yrkesmässig verksamhet med personlig assistans före ikraftträdandet ska denne senast den 1 april 2011 ansöka om tillstånd enligt [23 § första stycket](#) i dess nya lydelse. Den påbörjade verksamheten får fortsätta i avvaktan på tillståndsmyndighetens beslut.

3. Den som före ikraftträdandet har beviljats ekonomiskt stöd till personlig assistans enligt [9 § 2](#) eller assistansersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning och själv har anställt någon för personlig assistans ska senast den 1 april 2011 göra en anmälan enligt [23 § tredje stycket](#), även om den personliga assistenten redan har påbörjat arbetet.

4. Bestämmelsen i [9 a § fjärde stycket](#) ska inte tillämpas i ärenden där ansökan inkommit före ikraftträdandet. Bestämmelsen ska dock tillämpas vid omprövning av sådana ärenden efter ikraftträdandet.